

Ανατομία του Τρίτου Μνημόνιου, που θα λέγεται αλλιώς

20^η Σεπτεμβρίου 2014

Ο κ. Χαρδούβελης ήταν σαφής: «Τρίτο Μνημόνιο δεν υπογράφουμε!» Τον πιστεύω.

Ο κ. Χαρδούβελης έχει δίκιο σε ένα πράγμα. Η ελληνική κυβέρνηση δεν θα υπογράψει Τρίτο Μνημόνιο. Το Τρίτο Μνημόνιο, που είναι αναπόφευκτο, θα το πουν κάτι άλλο μόνο και μόνο επειδή η λέξη Μνημόνιο είναι πλέον επικοινωνιακά δηλητηριώδης. Μην ξεχνάμε ότι, από την αρχή της κρίσης, το 2010, η Ευρώπη έχει δείξει μεγάλες ικανότητες στην παραγωγή ευφημισμών:

- Την πτώχευση του ελληνικού δημοσίου την ονόμασαν διάσωση
- Την παραγώδη αποτυχία του 1^{ου} Μνημονίου την είπαν υστέρηση
- Το κούρεμα που ξόρκιζαν τόσο καιρό, όταν πλέον έπρεπε να το κάνουν την Άνοιξη του 2012 το ονόμασαν Συμμετοχή του Ιδιωτικού Τομέα ή PSI
- Την παραλίγο διάλυση του ευρώ το καλοκαίρι του 2012 ο κ. Ντράγκι την ονόμασε «κίνδυνο επαναπροσδιορισμού»
- Όταν έπρεπε να κάνουν δεύτερο κούρεμα μέσα στην ίδια χρονιά, στο 2012, το ονόμασαν «επαναγορά χρέους»

Στο Τρίτο Μνημόνιο θα κολλήσουν; Το έχουν σε τίποτα να το ονομάσουν Συμφωνία Τερματισμού των Μνημονίων; Όχι βέβαια. Όπως όμως και να το ονομάσουν, το Τρίτο Μνημόνιο θα έρθει καθώς η ελληνική κοινωνική οικονομία παραμένει βαθειά πτωχευμένη – τράπεζες, κράτος και ιδιωτικός τομέας σε μόνιμο, βαθύ εναγκαλισμό βουλιάζουν στο τέλμα της χρεοκοπίας.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή:

Το 2ο Μνημόνιο άρχισε να προετοιμάζεται μερικούς μήνες μετά την υπογραφή του 1ου Μνημονίου, καθώς ήταν γνωστό στους σχεδιαστές του πως το 1ο Μνημόνιο ήταν θνησιγενές. Βέβαια, για να συζητηθεί επισήμως, να δημιουργηθούν οι «κατάλληλες» πολιτικές ισορροπίες εντός και εκτός της Ελλάδας, και να υπογραφεί, πέρασαν σχεδόν δεκαοκτώ μήνες.

Το 3ο Μνημόνιο μπήκε στο σχεδιαστήριο μερικές μόνο *ημέρες* μετά την υπογραφή του 2ου Μνημονίου, για τους ίδιους λόγους: τα νούμερα και οι παραδοχές του εξώκειλαν σχεδόν την ίδια μέρα που ανακοινώθηκαν. Όπως όμως και στην περίπτωση του 2ου Μνημονίου, που καθυστέρησε δεκαοκτώ μήνες να επισημοποιηθεί, έτσι και στην περίπτωση του 3ου υπάρχει πιθανότητα όχι μόνο να περάσει ένα μακρύ χρονικό διάστημα μέχρι την πλήρη ανάπτυξη και εφαρμογή του αλλά, πολύ χειρότερα, μπορεί να μην ανακοινωθεί ποτέ. Για αυτό το ονομάζω «κρυφό» Μνημόνιο.

Αρχικά, η αυτόματη αποτυχία του 2^{ου} Μνημονίου αντιμετωπίστηκε «πυροσβεστικά», με την «επαναγορά χρέους», ένα δεύτερο PSI που αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά τις ελληνικές τράπεζες. Ουσιαστικά, μετέφεραν στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους κάποια από τα δανεικά (από την Ευρώπη) κεφάλαια που είχε τάξει ο φορολογούμενος στους τραπεζίτες (μειώνοντας τα κεφάλαιά τους κατά αρκετά δις), ώστε να συνεχίζονται οι αποπληρωμές των δανεικών του κράτους και το μερικό κλείσιμο κάποιων άλλων από τις μαύρες τρύπες του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Παράλληλα, μειώθηκαν λίγο τα επιτόκια του 1^{ου} Μνημονίου, η ΕΚΤ επέστρεψε ένα ποσοστό των χρημάτων που έλαβε για τα ελληνικά ομόλογα, αυξήθηκαν (κάνοντας τα κλειστά μάτια στις παρατυπίες) τα χρήματα από το ΕΣΠΑ και, βεβαίως, εντάθηκε η φορο-επιδρομή στα ακίνητα, στα φυσικά, στους μικρο-επιχειρηματίες. Έτσι, τα πράγματα μπαλώθηκαν για λίγο.

Μετά όμως την «επαναγορά χρέους», οι τράπεζες βρέθηκαν σε ακόμα χειρότερη κατάσταση (για λόγους που το προηγούμενο κεφάλαιο εξήγησε εκτενώς) την ώρα που το δημόσιο, παρά τις πιο πάνω κινήσεις απελπησίας, παρέμενε πτωχευμένο. Το μόνο «δώρο» που έχει να προσφέρει η πολιτική ηγεσία στους τραπεζίτες (αφού τους κούρεψε μια δεύτερη φορά σε ένα χρόνο) ήταν το να προσποούνται όλοι μαζί πως οι τράπεζες έχουν «κεφαλαιακή επάρκεια» μετά τα 40 δις που έλαβαν από το 2^ο Μνημόνιο - κάτι που, όπως θα δούμε, δεν ίσχυε καθώς οι τράπεζες συνέχιζαν, σε όλο το 2013, να λαμβάνουν από την ΕΚΤ δεκάδες δις ρευστού κάτω από το τραπέζι, με την εγγύηση του έλληνα πολίτη (χωρίς βέβαια ο έλληνας πολίτης ούτε καν να πληροφορείται για αυτήν του την... γενναιοδωρία).

Κι όλα αυτά σε μια εποχή που, για το Βερολίνο και την Αθήνα, προείχε η πολιτική επιβίωση εν όψει Ευρωεκλογών, κάτι που απαιτούσε αν όχι την περιθωριοποίηση του ΣΥΡΙΖΑ τουλάχιστον την περιχαράκωσή του. Πως αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν αυτό το διπλό πρόβλημα (α) του συνεχιζόμενου δηλητηριώδους ταγκό μεταξύ ενός πτωχευμένου δημοσίου και ενός βαθειά πτωχευμένου τραπεζικού συστήματος; Με την δημιουργία μιας Νέας Φούσκας τραπεζικών «αξιών» (π.χ. μετοχών) και κρατικών ομολόγων, είναι η θλιβερή απάντηση.

Αυτή η Νέα Φούσκα, που έλαβε την μορφή ενός κερδοσκοπικού μπαράζ για τα warrants των τραπεζών (το φθινόπωρο του 2013, με την συμμετοχή των αρπακτικών hedge funds τύπου John Paulson) και της «επιστροφής του δημοσίου στις αγορές», τον Απρίλιο του 2014 (βλ. πιο κάτω για την σχετική ανάλυση αυτής της νέας απάτης που αυξάνει κι άλλο το δημόσιο χρέος) ήταν ο θεμέλιος λίθος του 3^{ου}, κρυφού Μνημονίου, το οποίο θα βρεθεί σε πλήρη ανάπτυξη μετά το φθινόπωρο του 2014, ίσως μετά τις επόμενες βουλευτικές εκλογές του 2015.

Το 3ο, κρυφό, Μνημόνιο θα έχει πέντε βασικά χαρακτηριστικά:

Πρώτον, δεν θα ονομαστεί Μνημόνιο, για λόγους καθαρά «επικοινωνιακούς» (προπαγανδιστικούς).

Δεύτερον, δεν θα βασίζεται τόσο σε νέα δάνεια από το EFSF-ESM (όπως το 2^ο Μνημόνιο) αλλά σε χρήματα που θα αντληθούν, με εκδόσεις ομολόγων, από τις αγορές οι οποίες θα δεχθούν (αντίθετα με αυτό που έκαναν την περίοδο 2010-2013) να δανείσουν το βαθειά πτωχευμένο ελληνικό δημόσιο εφόσον τους εγγυάται, έστω και σιωπηλά, η ΕΚΤ ότι αυτά τα νέα δάνεια (και μόνο αυτά) θα αποπληρωθούν από την ίδια την ΕΚΤ, αν χρειαστεί (στο πλαίσιο της λογικής του προγράμματος OMT που ανακοίνωσε ο κ. Ντράγκι το καλοκαίρι του 2012).

Τρίτον, η τρόικα θα αντικατασταθεί από νέα «εποπτική» αρχή, αμιγώς ευρωπαϊκή, καθώς το ΔΝΤ κάνει ό,τι μπορεί να απομακρυνθεί από τα Ευρωζωνικά Μνημόνια (για λόγους που ανέπτυξα στο κεφάλαιο τούτο)/

Τέταρτον, αντί για κούρεμα το τρίγωνο Βερολίνο-Φραγκφούρτης-Βρυξελλών θα προσπαθήσει να «καθαρίσει», όσον αφορά το ελληνικό δημόσιο χρέος, με μια μακρά επιμήκυνση των αποπληρωμών που θα καταστήσουν το ελληνικό κράτος απόλυτα δεσμευμένο στην βούληση του «τριγώνου» για τα επόμενα πενήντα χρόνια.

Πέμπτον, το πρόβλημα των πτωχευμένων τραπεζών θα αντιμετωπιστεί με την στρατηγική των «στραβών ματιών», δηλαδή κάνοντας ότι δεν βλέπουν ότι παραμένουν χρεοκοπημένες και ανίκανες να λειτουργήσουν ως πιστωτικά ιδρύματα (που δανείζουν και δανείζονται κανονικά). Έτσι, δεν θα παραδεχθούν ότι οι τράπεζες χρειάζονται νέα κεφάλαια, οι τραπεζίτες θα παραμείνουν κυρίαρχοι των στο διηνεκές πτωχευμένων τραπεζών και του πολιτικού συστήματος της Νέας Διαπλοκής, η τραπεζική πίστη θα παραμείνει ανύπαρκτη και ο ιδιωτικός τομέας θα βρίσκεται για πολλά χρόνια ακόμα μεταξύ της Σκύλλας των φοροεπιδρομών ενός πτωχευμένου κράτους και της Χάρυβδης ενός πτωχευμένου τραπεζικού συστήματος που δεν τον δανείζει.